

УДК 001.89:378(477)

Василь Шейко,
ректор ХДАК,
доктор
історичних наук,
професор

**Микола
Каністратенко,**
перший проректор
ХДАК, кандидат
історичних наук,
професор

**Наталія
Кушнарєнко,**
проректор з наукової
роботи ХДАК,
доктор педагогічних
наук, професор

Ідентифікація наукових шкіл культурологічно-мистецького та бібліотечно-інформаційного профілю: постановка проблеми*

Наукові школи (НШ) культурологічно-мистецького та бібліотечно-інформаційного спрямування України є унікальними інституціональними і неформальними об'єднаннями науковців на чолі з відомим ученим-лідером. Перша спроба їхньої ідентифікації, здійснена в попередньому номері журналу, свідчить про перспективність дослідження цих непересічних консолідованих наукових об'єднань на основі комплексних критеріїв оцінювання їхньої діяльності.

Як відомо, одним із надійних способів ідентифікації наукової школи, виявлення наукового комунікаційного зв'язку "лідер — послідовник", визначення наукової продуктивності НШ є контент-аналіз і бібліометрія. Для визначення рівня та динаміки розвитку наукових шкіл Харківської державної академії культури (ХДАК) використано комплекс формальних бібліометричних даних, а саме: наявність самобутнього наукового напрямку; існування наукових лідерів, на праці яких посилаються; їхній науковий і професійний статус; рік заснування наукової школи; її досягнення. Останній показник передбачає врахування таких даних: загальна кількість осіб, які входять до складу НШ; кількість захищених докторських і кандидатських дисертацій; наявність докторантів, аспірантів, здобувачів наукових ступенів; загальна кількість публікацій лідера наукової школи — монографій, підручників, навчальних посібників, наукових фахових статей, методичних матеріалів, тез наукових доповідей тощо; загальна кількість публікацій членів наукової школи, їхні типологічні особливості.

Інформаційною базою для проведення цього дослідження стали: електронний каталог авторефератів дисертацій та БД вітчизняних фахових наукових видань Національної бібліотеки України ім. В. І. Вернадського, аналітичні огляди наукових публікацій Національної парламентської бібліотеки України, а також БД довідково-бібліографічного відділу бібліотеки ХДАК, співробітники якого скрупульозно, на високому професійному рівні відстежують та здійснюють усебічне аналітико-синтетичне опрацювання праць викладачів, докторантів, аспірантів, здобувачів наукових ступенів, співробітників і студентів академії.

Так, виявлено й ідентифіковано понад тридцять НШ ХДАК, які асоціюються з ім'ям засновника-лідера, знаходяться на різних щаблях свого зародження, становлення або інтенсивного розвитку, що умовно класифіковані як початковий, середній і вищий рівні. При цьому враховано те, що далеко не всі захищені дисертації стають основою для створення наукових шкіл та розвитку наукових напрямів. Учені, які здобули докторський ступінь, є потенційними лідерами наукових шкіл.

До першої групи віднесено наукові школи лідерів-початківців, докторів наук, формування наукових осередків яких

знаходиться на стадії зародження. Серед них: НШ В. Маркової, О. Оленіної, В. Лисенкової, О. Кобелева, М. Торгіки, В. Щепакіна, П. Герчанівської, В. Калініченка, С. Рибалко та інших.

Другу, найчисельнішу групу наукових шкіл культурологічно-мистецького та бібліотечно-інформаційного спрямування ХДАК, що перебувають на стадії становлення, очолюють доктори і кандидати наук, які активно втілюють результати фундаментальних і прикладних досліджень у вигляді докторських і кандидатських дисертацій, наукових монографій, підручників, навчальних посібників, фахових наукових статей, методичних розробок та набули позитивного досвіду щодо підготовки науково-педагогічних кадрів.

Це НШ І. Зборовця, А. Рижакової, Л. Філіпової, І. Давидової, О. Чепалова, А. Щедрина, Ю. Лошкова, А. Соляник, Г. Панкова, О. Торгіки, С. Потрашкова, В. Откидача, Г. Шемаєвої, О. Козак, А. Кікоть, С. Лимана, К. Кислюка, З. Алфорової, М. Каністратенка, М. Низового, А. Житницького, І. Гулеско, Ю. Нагорного, О. Кравченка, Д. Ситнікова, Т. Босенко, Л. Азарцевої, С. Гордєєва та інших.

Використання системи критеріальних ознак дало змогу на засадах прозорості виділити третю, найпотужнішу групу наукових шкіл ХДАК. Це наукові школи докторів наук, професорів В. Шейка, М. Дяченка, Н. Кушнарєнко, В. Ільганаєвої, І. Польської, Г. Асєєва, що перебувають на стадії свого інтенсивного розвитку, здатні сформувати мережу власних "дочірніх" формальних і неформальних наукових об'єднань на чолі з авторитетним ученим-лідером. Отже, в академії нині діють як потужні, авторитетні, так і молоді НШ, які перебувають на початковому етапі свого становлення, формування та розвитку, є школами індивідуального і синтезованого наукового стилю. "Науковий родовід" цих НШ не завжди пов'язується лише з ім'ям наукового консультанта чи керівника докторської або кандидатської дисертації, а має ширше "наукове коріння", успішній "гілчастості" яких сприяв не один, а кілька провідних учених-лідерів.

Варто зазначити, що становлення харківської наукової школи як базової на вітчизняному науковому просторі сягає давнини, неформальні й інституціональні основи формування якої можна віднести до кінця XIX — початку XX століття. Офіційною датою започаткування науково-освітніх шкіл культурологічно-мистецького та бібліотечно-інформаційного спрямування можна вважати 1929 рік — рік відкриття ХДАК — першого в Україні та другого за часом заснування в колишньому Радянському Союзі ВНЗ означеного профілю. Тому цілком об'єктивно сформовані на національному підґрунті формальні та неформальні об'єднання перспективних вітчизняних науковців за відсутності впродовж тривалого часу власних потужних наукових інституцій — докторантури, аспірантури, здобувачів наукових ступенів — офіційні

* Закінчення. Початок див.: Вісник Книжкової палати. — 2011. — № 8. — С. 41—43.

© Шейко В., Каністратенко М., Кушнарєнко Н., 2011

"наукові корені" здобули на творчому підґрунті московських і лєнінградських наукових шкіл. Це, по-перше, сприяло взаємозбагаченню принципів, теоретико-методологічних, організаційно-методичних і техніко-технологічних засад науково-дослідницької діяльності; координації тематики докторських і кандидатських дисертацій; набуттю досвіду міжнародної співпраці українських (харківських) науковців у розробленні фундаментальних і прикладних наукових досліджень культурологічно-мистецького та бібліотечно-інформаційного спрямування. По-друге, допомогло утворенню ідентифікаційних ознак харківської наукової школи, яка в радянському науково-освітньому культурологічно-мистецькому та бібліотечно-інформаційному просторі посідала одне з провідних місць, сприяло набуттю нею специфічних якісних ознак. Урешті-решт, це стало надійним науковим підґрунтям підготовки талановитих, загартованих, креативно і патріотично налаштованих високопрофесійних, конкурентоспро-

можних на вітчизняному і світовому ринках праці фахівців (бакалаврів, спеціалістів, магістрів), науково-педагогічних кадрів (докторів, кандидатів наук, професорів, доцентів, народних, заслужених артистів, заслужених діячів мистецтв, заслужених працівників культури України та інших), лідерів науково-освітніх шкіл ХДАК, відомих своїми науковотворчими здобутками далеко за межами України.

У межах однієї статті доволі складно приділити увагу всім без винятку науковим школам ХДАК, тому зупинимося на характеристиці найпотужніших із них. На основі контент-аналізу діяльності формальних і неформальних наукових об'єднань визначено шість провідних наукових шкіл ХДАК, здобутки яких є широко відомими у вітчизняному і світовому науково-професійному середовищі. Це науково-освітні школи В. Шейка, М. Дяченка, Н. Кушнарєнко, В. Ільганаєвої, Г. Асєєва, І. Польської, основні інституціональні характеристики котрих наведено в таблиці.

Таблиця

Інституціональні ознаки провідних наукових шкіл Харківської державної академії культури

Напрямок наукової школи	Лідер наукової школи	Досягнення наукової школи
1	2	3
Теоретико-методологічні засади культурології	Шейко В. — ректор ХДАК, завідувач кафедри культурології, доктор історичних наук, професор, член-кореспондент Національної академії мистецтв України, заслужений діяч мистецтв України	РЗ: 1980. Загальна кількість осіб, які входять до її складу — 143, серед них: ДН — 12, КН — 27, докторантів — 5, аспірантів, здобувачів — 5. Загальна кількість публікацій лідера НШ — 456, у тому числі: М — 17, П — 22, НП — 19, НФС — 172, ММ — 75, ТНД — 151; загальна кількість публікацій членів НШ — 646, у тому числі: М — 18, НП — 13, НФС — 191, ММ — 172, ТНД — 252
Філософські виміри української та світової культури	Дяченко М. — завідувач кафедри філософії та політології ХДАК, доктор філософських наук, професор, заслужений працівник культури України	РЗ: 1982. Загальна кількість осіб, які входять до її складу — 75, серед них: ДН — 5, КН — 10, докторантів — 2, аспірантів, здобувачів — 2. Загальна кількість публікацій лідера НШ — 140, у тому числі: М — 6, П — 2, НП — 3, НФС — 39, ММ — 55, ТНД — 35; загальна кількість публікацій членів НШ — 359, у тому числі: М — 11, НП — 4, НФС — 144, ММ — 75, ТНД — 125
Теорія та історія документальних комунікацій	Кушнарєнко Н. — проректор з наукової роботи ХДАК, завідувач кафедри документознавства та книгознавства, доктор педагогічних наук, професор, заслужений працівник культури України	РЗ: 1987. Загальна кількість осіб, які входять до її складу — 80, серед них: ДН — 4, КН — 10, докторантів — 2, аспірантів, здобувачів — 7. Загальна кількість публікацій лідера НШ — 303, серед них: М — 4, П — 19, НП — 5, НФС — 118, ММ — 70, ТНД — 87; загальна кількість публікацій членів НШ — 437, у тому числі: М — 7, П — 2, НП — 5, НФС — 144, ММ — 82, ТНД — 197
Теоретико-методологічні основи розвитку системи соціальних комунікацій	Ільганаєва В. — професор кафедри бібліотекознавства та соціальних комунікацій ХДАК, доктор історичних наук, професор	РЗ: 1983. Загальна кількість осіб, які входять до її складу — 70, серед них: ДН — 3, КН — 16, докторантів — 2, аспірантів, здобувачів — 3. Загальна кількість публікацій лідера НШ — 112, у тому числі: М — 1, П — 2, НП — 1, НФС — 30, ММ — 44, ТНД — 34; загальна кількість публікацій членів НШ — 304, у тому числі: М — 2, НП — 10, НФС — 105, ММ — 39, ТНД — 148
Інформаційні системи та процеси, електронний документообіг	Асєєв Г. — завідувач кафедри інформаційних технологій ХДАК, доктор технічних наук, професор	РЗ: 1984. Загальна кількість осіб, які входять до її складу — 57, серед них: ДН — 2, КН — 7, аспірантів, здобувачів — 4. Загальна кількість публікацій лідера НШ — 130, у тому числі: М — 11, П — 5, НП — 10, НФС — 42, ММ — 27, ТНД — 35; загальна кількість публікацій членів НШ — 206, у тому числі: М — 2, НП — 7, НФС — 80, ММ — 32, ТНД — 85
Концептуальні засади розвитку українського та світового музичного мистецтва	Польська І. — професор кафедри теорії музики та фортепіано ХДАК, доктор мистецтвознавства, професор	РЗ: 1985. Загальна кількість осіб, які входять до її складу — 55, серед них: ДН — 2, КН — 8, докторантів — 1, аспірантів-здобувачів — 3. Загальна кількість публікацій лідера НШ — 120, у тому числі: М — 1, НФС — 58, ММ — 29, ТНД — 32; загальна кількість публікацій членів НШ — 247, у тому числі: М — 2, НП — 5, НФС — 105, ММ — 52, ТНД — 83

Умовні позначення: РЗ — рік заснування НШ; ДН — доктор наук; КН — кандидат наук; П — підручник; НП — навчальний посібник; НФС — наукова фахова стаття; ММ — методичний

матеріал; ТНД — тези наукових доповідей та інші публікації; М — монографія.

Успішність функціонування наукових шкіл зумовлена постаттю її лідера — відомого вченого. Визначено базові й іміджеві характеристики наукових лідерів ХДАК, до яких віднесено: наявність наукового ступеня доктора наук (усі лідери НШ); присвоєння вченого звання професора (всі лідери НШ); обрання до НАН України або до галузевої академії наук України; В. Шейко, Н. Кушнарченко, Г. Асєєв — дійсні члени Міжнародної академії інформатизації при ООН); здобуття почесного звання заслуженого діяча мистецтв України (В. Шейко), заслуженого працівника культури України (М. Дяченко, Н. Кушнарченко); кар'єрне зростання: ректор (В. Шейко), проректор (Н. Кушнарченко), завідувач кафедри (В. Шейко, М. Дяченко, Н. Кушнарченко, Г. Асєєв), професор кафедри (В. Ільганаєва, І. Польська); членство в експертній раді ВАК України (В. Шейко, Н. Кушнарченко, В. Ільганаєва, І. Польська); членство у спеціалізованих учених радах (усі лідери НШ); участь у редколегіях наукових фахових видань України (усі лідери НШ, В. Шейко — головний редактор двох фахових збірників наукових праць ХДАК, М. Дяченко, Н. Кушнарченко — заступники головного редактора); опонування та рецензування дисертацій (усі лідери НШ); організація та виступи на пленарних засіданнях міжнародних та всеукраїнських наукових конференцій (усі лідери НШ); кількість та якість наукових публікацій, цитування в мережі Інтернет і в наукових вітчизняних і зарубіжних виданнях (усі лідери НШ) тощо. Отже, показники свідчать, що названі вчені мають статус як формальних, так і неформальних лідерів наукових шкіл ХДАК аналізованого напрямку. За сумарними базовими та іміджевими критеріями безперечним лідером є В. Шейко — ректор академії.

З'ясовано, що кожна з означених наукових шкіл ХДАК є самобутнім інтелектуально-творчим об'єднанням декількох поколінь науковців, що характеризується суттєвими науковими доробками як лідера, так і членів НШ, визначається власною змістово-тематичною специфікою, вирізняється формальними ознаками, основу яких насамперед становить наявність визнаного наукового лідера, який є відомим автором наукових теорій, парадигм, концепцій, моделей, методик тощо, здатний консолідувати науковців різних поколінь навколо дослідження вагової наукової проблеми, у науковому здобутку якого є, принаймні, один доктор наук із профільної наукової галузі (спеціальності).

За кадастром нині існуючих змістових і формальних ознак класифікації наукових шкіл [1; 8] НШ ХДАК відносяться до типу науково-освітніх шкіл, які паралельно з розробленням оригінальної дослідницької програми на базі відповідних теорій і концепцій здійснюють підготовку фахівців і науково-педагогічних кадрів у чітко визначеному змістово-парадигмальному просторі колективного мислення й самостійного пошуку [8, с. 16]. Зазвичай, таке навчання здійснює сам фундатор школи на лекційних, семінарських, практичних та індивідуальних заняттях, під час проведення науково-методологічних семінарів, майстер-класів, засідань "круглого столу", тренінгів, у процесі керівництва курсовими, дипломними, магістерськими роботами бакалаврів, спеціалістів і магістрів, а згодом — кандидатськими і докторськими дисертаціями, поступово долучаючи до цього важливого науково-творчого процесу найближчих послідовників і прибічників.

Виявлено політематичність і поліпроблемність НШ ХДАК, які лідери ідентифікують як основний напрям наукових досліджень школи, що відповідають головному профілю науково-освітньої діяльності академії. Це — теоретико-методологічні засади культурології, філософські виміри української та світової культури; теорія та історія документальних

комунікацій; теоретико-методологічні основи розвитку соціальних комунікацій; інформаційні системи та процеси, електронний документообіг; концептуальні засади розвитку українського і світового музичного мистецтва.

Серед основних змістових критеріальних властивостей НШ академії можна назвати: новизну й оригінальність авторської концепції розвитку культурологічно-мистецької та бібліотечно-інформаційної науки, практики, освіти й управління в сучасному суспільстві; продукування оригінальних наукових ідей, концепцій, гіпотез, здійснення фундаментальних і прикладних наукових досліджень, результати яких схвалені науковим співтовариством; ініціювання та ефективне впровадження оригінальної соціально значущої авторської науково-дослідницької програми; ефективне застосування пізнавальних можливостей філософських, загальнонаукових і спеціальних методів наукового дослідження, незмінність принципів, етичних норм наукової школи; запровадження системи нових наукових галузей і спеціальностей, які найадекватніше відповідають специфіці вітчизняного культурологічно-мистецького та бібліотечно-інформаційного науково-освітнього середовища, надають змогу ймовірнішого прогнозування його успішного розвитку і функціонування; конкретизації нової теоретико-методологічної бази в системі авторських наукових проєктів, що містить опис стратегії й тактики, технології та методики реалізації кожного проєкту; інтегрування всіх напрацювань у вигляді непересічного наукового напрямку, що здебільшого ініціює та здійснює фундатор НШ або талановитий керівник-послідовник.

Одним із показників потужності НШ є рік її заснування, що свідчить про сталі наукові традиції, опредметнену колективну творчу інтелектуальну діяльність, багаторічне плідне ділове спілкування між різними поколіннями науковців. Означені НШ датовані 80—90-ми рр. ХХ ст. Найстарішою з них можна вважати НШ В. Шейка (1980), наймолодшою — І. Польської (1992). Однак ці хронологічні межі є умовними, оскільки кожен із лідерів ідентифікує себе, у першу чергу, зі школами своїх наукових наставників. Це всесвітньо відомі наукові школи докторів, професорів М. Кіма, Г. Чернявського, Ю. Столярова, В. Мінкіної, Л. Данько, І. Зайцева та інших. Саме 80—90-ми рр. ХХ ст. датуються перший успішний досвід наукового керівництва майбутніми лідерами НШ науково-дослідницькими розвідками студентів; активна участь у виявленні талановитої наукової молоді; визначення пріоритетних наукових фундаментальних і прикладних досліджень ХДАК; обстоювання власної точки зору щодо актуальності, наукового і практичного значення кожної із затверджуваних на кафедрі та засіданні вченої ради ХДАК тематики докторських і кандидатських досліджень; розуміння соціальної і професійної значущості проблематики, співзвучної власним науковим передчуттям і вподобанням. Наукова креативність, відчуття нового, талант згуртувати навколо себе учнів-продовжувачів і прибічників, власна висока наукова продуктивність стали об'єктивною основою виникнення, становлення, утвердження та успішного розвитку означених наукових шкіл. Взаємодія, взаємозбагачення, взаємодопомога, плідні науково-методологічні дискусії, досягнення наукового консенсусу, результатом яких є високий рівень фундаментальних і прикладних наукових розвідок, докторських та кандидатських дисертацій — це сутнісні ознаки НШ ХДАК.

Не менш важливий показник — кількість членів наукових шкіл та її послідовників. Одним із надійних способів ідентифікації НШ, виявлення зв'язку "вчитель — учень" вважається аналіз авторефератів дисертацій, а також кількість посилань членів школи на праці лідера, продовження та розвиток його наукового напрямку. За цим критерієм рей-

тинг лідерів НШ розподілився таким чином: В. Шейко (143 особи), Н. Кушнарєнко (80 осіб), М. Дяченко (75 осіб), В. Ільганаєва (70 осіб), Г. Асєєв (57 осіб), І. Польська (55 осіб). Підтвердженням потужності наукової школи є наявність захищених докторських і кандидатських дисертацій під керівництвом або при активній участі лідера за теоретичним напрямом школи. За цим показником рейтинг розподілився таким чином: В. Шейко (39), В. Ільганаєва (19), М. Дяченко (15), Н. Кушнарєнко (14), Г. Асєєв (10), І. Польська (10).

Свідчення авторитетності наукової школи — наявність визнаного ученого-лідера, який має значний власний науковий доробок опублікованих праць за проблематикою пріоритетного наукового напрямку, рівень його когнітивної активності. За цим критерієм безперечним керманічем є В. Шейко, науковий здобуток котрого становить 456 найменувань, серед яких такі солідні праці: 17 монографій, 22 підручники, 19 навчальних посібників, 172 наукові фахові статті, 75 методичних матеріалів; тез наукових доповідей, рецензій та інших видань — 151. У кількісному відношенні науковий доробок інших лідерів наукових напрямів розподілився таким чином: Н. Кушнарєнко (303), М. Дяченко (140), Г. Асєєв (130), І. Польська (120), В. Ільганаєва (112). Отже, загальні наукові надбання шести провідних лідерів НШ ХДАК сягають 1262 публікацій, серед яких: 41 наукова монографія, 50 підручників, 38 навчальних посібників, 459 наукових фахових статей, 300 методичних розробок; тез наукових доповідей, рецензій та інших публікацій — 374. Так, перу М. Дяченка належить 6 монографій, 2 підручники, 3 навчальні посібники, 39 наукових фахових статей, 55 методичних матеріалів, 35 тез наукових доповідей. Науковий доробок Н. Кушнарєнко становить 4 монографії, 19 підручників, 5 навчальних посібників, 118 наукових фахових статей, 70 методичних матеріалів, 87 тез наукових доповідей. Серед опублікованих праць В. Ільганаєвої налічується 1 монографія, 2 підручники, 1 навчальний посібник, 30 наукових фахових статей, 44 методичні матеріали, 34 тези доповідей. Наукова продукція Г. Асєєва документально-інформаційного спрямування представлена 11 монографіями, 5 підручниками, 10 навчальними посібниками, 42 науковими фаховими статтями, 27 методичними матеріалами, 35 тезами доповідей. І. Польська є автором 1 монографії, 58 наукових фахових статей, 29 методичних матеріалів, 32 тез наукових доповідей. Наукові результати цих науковців можна кваліфікувати як вагомий внесок у розвиток вітчизняної науки, практики, освіти та управління профільних сфер.

У ранжирі наукових досягнень членів наукових шкіл місця розподілилися таким чином: НШ В. Шейка — 646 публікацій, Н. Кушнарєнко — 437, М. Дяченка — 359, В. Ільганаєвої — 304, І. Польської — 247, Г. Асєєва — 206. Тобто разом — 2199 назв видань. Значні переваги за цим показником також має наукова школа В. Шейка.

За аналітичними даними та сумарною оцінкою різних наукових досягнень встановлено загальний персоналізований рейтинг наукових шкіл культурологічно-мистецького та бібліотечно-інформаційного спрямування ХДАК. Безперечним лідером наукових шкіл ХДАК є її ректор — В. Шейко, який має не лише власні вагомі наукові здобутки, а й заснував потужне, когнітивно налаштоване активне творче наукове об'єднання продовжувачів наукового напрямку свого лідера. Саме цей відомий український учений ініціював, створив та очолив тимчасовий творчий колектив провідних науковців ХДАК, який обґрунтував об'єктивну необхідність запровадження в Україні двох нових наукових галузей — "Культурологія" та "Соціальні комунікації"; запропонував номенклатуру наукових спеціальностей, серед яких: теорія

та історія культури; світова культура і міжнародні культурні зв'язки; українська культура; музеєзнавство, пам'яткознавство; прикладна культурологія; теорія та історія соціальних комунікацій; документознавство, архівознавство; книгознавство, бібліотекознавство, бібліографознавство; теорія та історія журналістики; теорія та історія видавничої справи і редагування; прикладні соціально-комунікаційні технології; соціальна інформатика; розробив їхні формули, паспорти, напрями наукових досліджень, програми вступних і кандидатських іспитів, що знайшли схвалення на рівні Кабінету Міністрів України, ВАК України, Міністерства освіти і науки, молоді та спорту України, а також наукової спільноти країни. Серед учасників успішної реалізації цього інноваційного наукового проекту, окрім В. Шейка, можна назвати імена М. Дяченка, Н. Кушнарєнко, В. Ільганаєвої, А. Соляник, І. Давидової, О. Тортіки, С. Потрашкова, К. Кислока, Г. Панкова, Л. Стародубцевої, М. Каністратенка, О. Кравченка, О. Гаврюшенка, Л. Тишевської, В. Ряполова та інших. Варто також зазначити, що, окрім тих науковців, у яких Василь Миколайович був офіційним науковим консультантом або керівником, його теоретико-методологічний доробок безпосередньо сприяв виконанню більшості докторських і кандидатських дисертаційних досліджень, захищених викладачами, аспірантами і докторантами ХДАК протягом останніх двадцяти років. Моніторинг результативності решти проаналізованих наукових шкіл ХДАК свідчить, що нині вони мають практично **однаково високий науковий потенціал**.

Результатом та відправним чинником успішного функціонування на базі ХДАК авторитетних наукових шкіл є високий науковий ценз науково-педагогічного складу ВНЗ, який нині сягає майже 73%; наявність креативних 34 штатних докторів наук, професорів, 135 кандидатів наук, доцентів, 30 народних, заслужених артистів, заслужених діячів мистецтв, заслужених працівників культури, заслужених художників України, кожен з яких є не лише учнем-послідовником відповідної науково-творчої школи, а й реальним чи потенційним лідером власного наукового об'єднання. Серед пріоритетних напрямів академічної науки: підготовка науково-педагогічних кадрів, наукових фахових публікацій, розвиток студентської науки тощо. Успішному процесу НШ у ХДАК сприяє створення завершеної наукової інфраструктури, існування аспірантури, докторантури, спеціалізованих вчених рад із захисту докторських та кандидатських дисертацій, наукових фахових збірників, ради молодих учених, студентського науково-творчого товариства тощо, діяльність яких забезпечена високоякісним та високопрофесійним керівним, консультативним та експертним науковим потенціалом провідних учених академії.

Підсумовуючи, можна констатувати, що в Харківській державній академії культури діють потужні авторитетні новаторські наукові школи культурологічно-мистецького та бібліотечно-інформаційного профілю з унікальними змістовими і формальними ознаками, значним когнітивним потенціалом, які мають суттєвий науковий доробок, стали традиції, багаторічний плідний досвід наукової комунікації, пріоритети в розбудові нових наукових галузей, напрямів, спеціальностей, визнаних не лише в Україні, а й далеко за її межами.

Список використаної літератури

1. *Андрейцев В.* Концепція законопроекту про наукові школи вчених / Володимир Андрейцев // Вища школа. — 2009. — № 1. — С. 23—47.
2. *Захарчук Т. В.* Научные школы в библиографоведении: особенности формирования / Т. В. Захарчук // Научно-техническая информация. Серия 1. Организация и методика информационной работы. — 2011. — № 1. — С. 19—25.

3. *Лебедев С. А.* Философия науки: словарь основных терминов / С. А. Лебедев. — М. : Акад. проект, 2004. — 320 с. — (Сер. "Gaudeamus").
4. *Наука в информационном обществе* : информ. изд. / [подгот.: Е. И. Кузьмин, В. Р. Фирсов]. — СПб. : Рос. нац. б-ка, 2004. — 102 с.
5. *Про затвердження Порядку присудження наукових ступенів і присвоєння вченого звання старшого наукового співробітника* : Постанова Кабінету Міністрів України від 7 березня 2007 р. № 423 // Офіційний вісник України. 2007. — № 18. — С. 96—103.
6. *Про наукову і науково-технічну діяльність* : Закон України від 1 груд. 1998 р. № 284 // Відомості Верховної Ради України. — 1999. — № 2/3. — Ст. 20.
7. *Усенко О.* Наукові школи як фундамент вищої освіти / О. Усенко // Психологія і суспільство. — 2002. — № 3/4. — С. 11—19.
8. *Фурман А.* Як розпізнати наукову школу? / Анатолій Фурман // Науковий світ. — 2003. — № 5. — С. 14—16.
9. *Харківська державна академія культури: до 80-річчя з дня заснування* : монографія / В. М. Шейко, М. М. Каністратенко, Н. М. Кушнарєнко [та ін.]. — Х. : ХДАК, 2009. — 196 с.
10. *Шейко В. М.* Організація та методика науково-дослідницької діяльності : підручник / В. М. Шейко, Н. М. Кушнарєнко. — 6-те вид., переробл. і доповн. — К. : Знання, 2008. — 310 с.
11. *Юдин Б. Г.* Наука в обществе знаний / Б. Г. Юдин // Вопросы философии. — 2010. — № 8. — С. 45—57.
12. *Ястремська О.* Підготовка науково-педагогічних кадрів вищої кваліфікації / Олена Ястремська // Вища школа. — 2010. — № 10. — С. 114—125.

Надійшла в редакцію 18 травня 2011 року